

lichaamstaal

De meeste schrijvers verzinnen hun eigen verhalen. Natuurlijk, daar zijn het toch schrijvers voor? Maar Bibi Dumon Tak ziet dat anders.

Je kunt namelijk ook verhalen schrijven die echt gebeurd zijn. Zoals het verhaal van Wojtek, de beer die als mascotte meeging met Poolse soldaten. Wojtek wordt in geen enkel geschiedenisboek genoemd, terwijl hij toch heel beroemd was. Daarom schreef Bibi een boek over hem. Soms schrijft ze ook over kinderen die in de gevangenis zitten, in Nederland. Ook die verhalen zijn allemaal waargebeurd. Ze vindt het belangrijk dat dieren en kinderen niet overgeslagen worden. Daarom kijkt ze goed om zich heen. Ze zegt: 'Ik zal altijd over echte dingen blijven schrijven, want er lopen nog genoeg vergeten kinderen en dieren rond.'

Bibi Dumon Tak

Wolven

Het stormt in het bos. Het giert, het raast, het kraakt, het snerpt, het sneeuwt, het..., het... het **huilt**. Ja echt, als je goed luistert, hoor je links en rechts gejang boven alles uit. Wolfengejang. Wat doen die beesten daar op die onheilspellende plek? Moeten ze geen dekking zoeken? Moeten ze niet ver wegkruipen in een diep hol waar de storm ze niet kan grijpen? Nee. Wolven hebben geen hol. Hun vacht is zo dik dat ze **tegen een stootje kunnen**. Waarom ze dan toch huilen? Niet omdat ze het koud hebben of omdat ze bang zijn, maar om te zeggen: 'Hallo! Hier ben ik, waar ben jij?' Wolven leven in een **roedel**, een groepje dat bestaat uit ongeveer tien dieren. Vader en moeder zijn de baas. Daarna komen de oudste kinderen van twee jaar. Daarna die van één jaar. En soms zijn er nog puppy's bij, die net geboren zijn. Die hele roedel wolven woont in een **territorium**. Dat is een gebied waarin alleen zij mogen komen. De vader plast en poept overal om tegen andere wolven in de buurt te zeggen: hier wonen wij, er is geen plek voor **soortgenoten**. Wegwezen dus, of je gaat eraan. Wij dulden geen **concurrentie!** Wolven zijn streng voor elkaar, maar wie zich aan de regels houdt, heeft niets te vrezen. Om die regels te kennen, moet je de wolventaal goed spreken. Zo janken ze tijdens een storm naar elkaar om een signaal af te geven waar ze zijn, zodat ze elkaar niet kwijtraken. Soms janken de ouders ook om hun kinderen te alarmeren dat ze iets te eten hebben gevonden. De ene jank verschilt van de andere. Wolven **beschikken over** een heel janksysteem. Alle dieren, van groot tot klein, weten precies wat welke jank betekent. Zo kunnen ze op grote afstand met elkaar praten. Wolven zijn echte roofdieren. Hun enige vijand is de mens, omdat de mens denkt: wolven zijn gevaarlijk. Wolven eten onze kinderen op en ze doden onze schapen. Er is weinig begrip voor de wolf en daarom wordt er op hem gejaagd.

themawoorden

schemerig

Tussen licht en donker in, vlak voordat de zon opkomt of vlak nadat die ondergaat.

stikdonker

Heel erg donker.

het territorium

Het gebied dat een mens of dier ziet als zijn leefgebied.

de soortgenoot

Iemand die tot dezelfde groep behoort of een dier dat tot dezelfde soort behoort.

afbakenen

Aangeven waar de grens (van een gebied) ligt.

huilen

Het geluid van de wind dat op huilen lijkt.

de roedel

Een groep wolven die samenleeft.

de concurrentie

De strijd tussen mensen of dieren om de beste plek.

het signaal

Een sein of teken dat aangeeft dat je iets moet doen of dat er iets moet gebeuren.

beschikken over

Gebruik van iets of iemand kunnen maken.

tegen een stootje kunnen

Sterk zijn wanneer je in een lastige toestand komt.

van de regen in de drup komen

Van het ene probleem in een nog groter probleem terecht komen.

Jammer. Want eigenlijk, als je het goed bekijkt, is de wolf onze allergrootste vriend. Waarom? De wolf is de voorouder van onze hond, vandaar.

De labrador die bij jou thuis in zijn mand ligt, stamt af van dat machtige wilde beest uit het bos. En niet alleen de labrador, haha, maar ook de teckel en de pekinees. Je zult het niet geloven, maar zo is het wel.

Daarom plast jouw hond net als wolven nog steeds tegen bomen. Nou ja, lantaarnpalen. Daarom jankt hij als je weg bent, om te zeggen: ik ben hier, waar ben jij? Daarom gaan sommige honden grommen als er een vreemde in hun huis komt.

Allemaal wolvengedrag. Allemaal geërfd van hun heel verre overgrootouders.

Wolven wonen in verlaten gebieden, omdat ze helemaal niet van mensen houden. De kans dat je een wolf tegen het lijf loopt, is heel klein. En als dat toch gebeurt, zal hij niets doen, omdat hij meer van herten houdt.

Kom je een hele roedel wolven tegen in een stikdonker bos waar de wind raast en de sneeuw om je oren giert, dan kun je beter doodstil

blijven staan. Ga je rennen, dan kom je van de regen in de drup. De wolf houdt ervan zijn prooi op te jagen en hem dan te grijpen...

Daarin verschilt hij van onze hond: die rent liever achter een balletje aan.

Stamboom van de Wolf

de Wolf

de Hond

de

les 11

Eerst proberen

Lees de woorden in de instapkaart.

Ken je de woorden nog niet goed? Begin bij ★

Ken je alle woorden? Begin bij ★★

★ 1 Hoe is de lucht achter de huilende wolf?

Kies uit: donker licht stikdonker schemerig

Doe het zo: 1 *licht*

★★ 2 Welk woord hoort op de lege plek?

Kies uit: af te bakenen huilen beschikken over concurrentie
een roedel een signaal soortgenoten territorium

Wolven leven in 1 ...

Doe het zo: 1 *een roedel*

Hierin is plaats voor ongeveer tien 2 ...

Wolven plassen tegen bomen. Dat doen ze om hun 3... 4 ...

Hierdoor hebben ze geen 5 ... van andere wolven.

Wolven 6 ... goede stembanden. Hiermee geven ze nog 7 ... af.

Luister maar naar het 8 ... van de wolven: 'oehoe-oe-oe-aa-aa-aa'!

Dit ga je leren

Je oefent de themawoorden

beschikken over

de concurrentie

huilen

de roedel

het signaal

tegen een stootje kunnen

van de regen in de drup komen

3 Welke uitleg hoort bij het spreekwoord of de uitdrukking?

- 1 Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig.
- a Een ander spreekt elk woord voor de helft uit, toch snap ik het.
 - b Een ander vertelt alles voor de helft, ik begrijp er niets van.
 - c Een ander begrijpt al na een paar zinnen wat ik bedoel.

- 2 Van de regen in de drup komen.
- a Na een tijdje zit je nog meer in de problemen.
 - b In de problemen komen, omdat het zo slecht weer is.
 - c Het tweede probleem is minder erg dan het eerste probleem.

- 3 Tegen een stootje kunnen.
- a Een probleem tegenkomen.
 - b Goed met tegenslag kunnen omgaan.
 - c Een probleem niet kunnen oplossen.

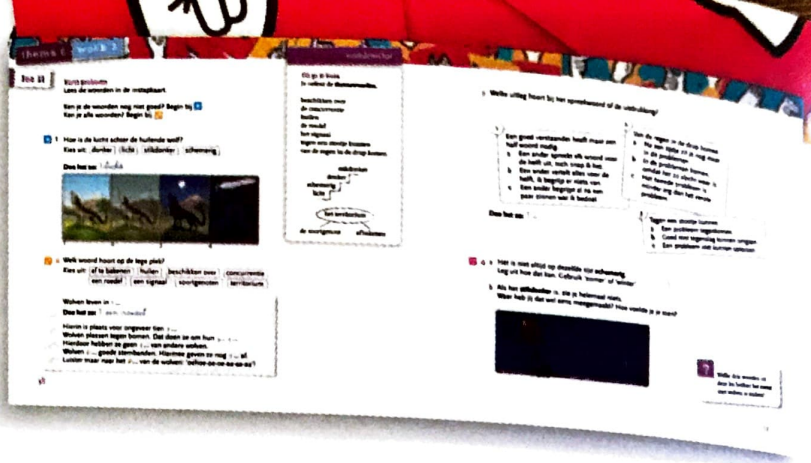
Doe het zo: 1 c

4 a Het is niet altijd op dezelfde tijd **schemerig**.
Leg uit hoe dat kan. Gebruik 'zomer' of 'winter'.

b Als het **stikdonker** is, zie je helemaal niets.
Waar heb jij dat wel eens meegemaakt? Hoe voelde je je toen?

Welke drie woorden uit deze les hebben **het meest** met wolven te maken?

- ★ 1
 - 1 licht
 - 2 schemerig
 - 3 donker
 - 4 stikdonker

- ✚ 2
 - 1 een roedel
 - 2 soortgenoten
 - 3 territorium
 - 4 af te bakenen
 - 5 concurrentie
 - 6 beschikken over
 - 7 een signaal
 - 8 huilen

- 3
 - 1 c
 - 2 a
 - 3 b

- ✚ 4
 - a
 - b